De ontdekte schyndeugd

David Lingelbach

bron
David Lingelbach, *De ontdekte schyndeugd*. Jakob Lescailje (erven), Amsterdam 1687

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/ling001ontd01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

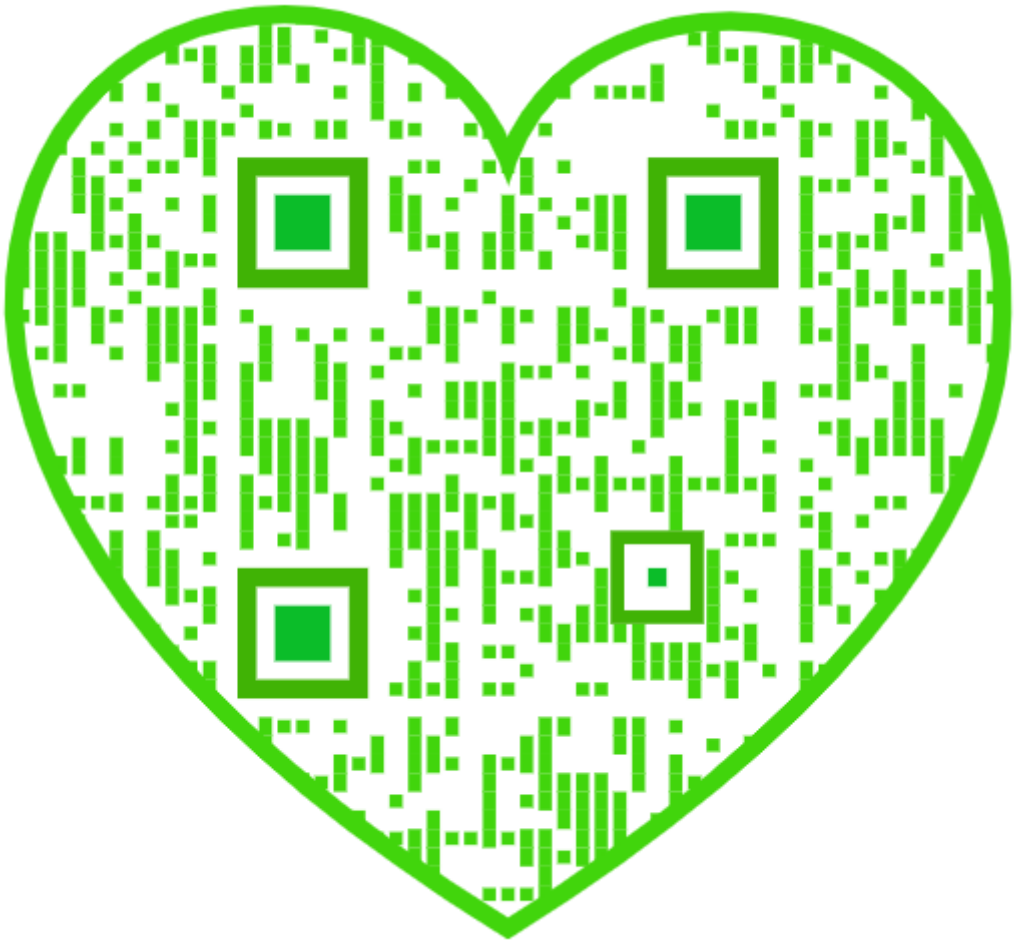

Copye Van de privilegie.

DE Staten van Holland ende Westvriesland doen te weeten. Alzo ons vertoond is by de tegenwoordige Regenten van de Schouwburg tot Amsterdam, Dat zy Supplianten zedert eenige Jaaren herwaarts met hunne goede vrinden hadden gemaakt en ten Tooneele gevoert verscheiden Werken, zo van Treurspeelen, Blyspeelen als Klugten, welke zy lieden nu geerne met den druk gemeen wilden maken? doch gemerkt dat deze Werkken door het nadrukken van anderen, veel van hun luister, zo in Taal als Spelkonst zouden komen te verliezen, en alzo zy Supplianten hen berooft zouden zien van hun byzondere oogwit om de Nederduitsche Taal en de Digtkonst voort te zetten, zo vonden zy hen genoodzaakt, om daar inne te voorzien, ende hen te keeren tot Ons, onderdanig verzoekende, dat Wy omme redenen voorsz. de Supplianten geliefden te verleenen Oktroy ofte Privilegie, omme alle hunne Werken reeds gemaakt, ende noch in 't ligt te brengen, den tyd van vijftien Jaaren alleen te mogen drukken en verkoopen of doen drukken en verkoopen, met verbod van alle anderen op zeekeren hooge peene daar toe by Ons te stellen, ende voorrs in communi forma. Zo is 't dat Wy de Zake en 't Verzoek voorsz. overgemerkt hebbende, ende genegen wezende ter bede van de Supplianten, uit Onze regte werenschap, Souveraine magt ende authoriteit de-

zelve Supplianten gekonzenteert, geakkordeert ende geoktroteert hebben, konzenteeren, akkordeeren ende oktroiceren misdezen, dat zy geduurende den tyd van vyftien eerst achter een volgende Jaaren de voorsz. Werken die reeds gedrukt zyn, ende die van tyd tot tyd door haar gemaakt ende in 't ligt gebragt zullen werden, binnen den voorsz. Onzen Lande alleen zullen mogen drukken, doen drukken, uitgeven en verkoopen. Verbiedende daarom allen ende eenen ygelyken dezelve Werken naar te drukken, ofte elders naargedrukt binnen den zelve Onzen Lande te brengen, uit te geven ofte te verkoopen, op de verbeurte van alle de naargedrukre, ingebrachte ofte verkogte Exemplaaren, ende een boete van drie honderd guldens daar en boven te verbeuren, te appliceren een darde part voor den Officier die de kalange doen zal, een darde part voor den Armen der Plaatze daar het kazus voorvallen zal, ende het resteerende darde part voor den Supplianten. Alles in dien verstande, dat wy de Supplianten met dezen Onzen Oktroye alleen willende gratificeeren tot verhoedige van haare schaade door het nadrukken van de voorsz. Werken, daar door in geenige deelen verstaan, den inhoude van dien te authorizeeren ofte te advoueeren, ende veel min de zelve onder Onze protektie ende bescherminge, eenig meerder kredit, aanzien ofte reputatie te geven, nemaar de Supplianten in kas daaa in yets onbehoorlyk zoude mogen uiflueeren, alle het zelve tot haren laste zullen gehouden wezen te verantwoorden; tot dien einde wel expresselyk begeerende, dat by aldien zy dezen Onzen Oktroye voor dezelve Werken zullen willen stellen daar van geene geabbrevieerde ofte gekontraheerde mentie zullen mogen maaken, nemaar gehouden zullen weezen het zelve Okttoy in 't geheel ende zonder eenige. Omissie daar voor te drukken ofte te doen drukken, ende dat zy gehouden zullen zyn een exemplaar van alle de voorsz. Werken, gebonden ende wel gekonditioneert te brengen in de Bibliotheeq van Onse Universiteyt tot Leiden, ende daar van behoorlyk te doen blyken. Alles op poene van het effekt van dien te verliesen. Ende ten einde de Supplianten dezen Onzen konzente Oktroye mogen genieten als naar behooren: Lasten wy allen ende eenen ygelyken die 't aangaan mag, dat zy de Supplianten van den inhoude van dezen doen, laaten en gedoogen, rustelyken volkomentlyk genieten, en cesseerde alle beletten ter kontrarie. Gedaan in den Haage onder Onzen grooten Zegele hier aan doen

bangen den XIX. September in 't Jaar onzes Heeren en Zaligmakers duizent zes bonderd vier-en-tachtig.

G. FAGEL

Ter Ordonnantie van de Staten

SIMON van BEAUMONT.

De tegenwoordige *Regenten* van de *Schouwburgh*, hebben het recht de: bovenstaende Privilegie, voor de *Ondekte Schyndeugd*, vergund aan de Erfgenaamen van *Jacob Lescailje*.

Den 15 *December*. 1687

Vertooners.

GEERTRUY, *Vrouw } van Filibért*.
BELY, *Meid } van Filibért*.
JORIS, *Knecht } van Filibért*.
FILIBERT, *Een Koopman*.
VOLKERT, *Neef van Filibért*.
KRISTOFFEL. *een Roffiaan*.
KNIERTJE, *Boel van Kristoffel*.
AGATA, *Nicht van Kniertje*.
DE SCHOUT.
1 } DIENAARS *van de Schout*.
2 } DIENAARS *van de Schout*.

DIRK, *Vrijer van Bély*.

Swygende.

LICHTHART, *een Muzikant. Verscheide Danssers*.

BLY-SPEL
YVER IN LIEFDE BLOEYENDE
DE ONTDEKTE
SCHYNDEUGD.
Door
D. Langelbach.

De ontdekte schyndeugd,
Bly - spel.

Eerste bedryf.

Eerste tooneel.

GEERTRUY BELY, BELY zit en naayt by een kleerbén mét Linden én zingt.

Gy ziet vrolyk de harten in pyn,
Wilt niet minnen, maar minnelyk zyn, enz.

GEERTRUY.
WAar ben je, Bélitje? is Joris weêr gekomen?

BELY.
Neen, Juffrouw.

GEERTRUY.
Wél wat is dat wachten een verdriet
Die guit die schaamt hém langer niet.

BELY.
Ik héb hem zint dat hy flus uitging niet vernoomen.

GEERTRUY.
Ja wél, onmooglyk kan het langer zo bestaan,
Die réchten Lomp zoekt niet als stóf om my te plaagen,

Ik kijf vast op hem alle daagen,
Maar zonder vrucht; hy is na Vólkert Neef gegaan,
En laat me wachten na bescheid meêr als twé uuren,
Ik kan van ongeduld niet duuren,
Want zo men Man Kozyn 't niet spreekt,
Is 't zéker dat hy, nóch de kat in 't reizen steekt.

BELY.
Sinjeur gaat t'avond dan noch met de Schuit van achten?

GEERTRUY.
Ja, en die guit laat ons zo wachten.

BELY.
Licht dat hy door de Stad loopt zoeken naar men Heer;
Maar zie, daar is hy zélf al weêr.

Tweede tooneel.

GEERTRUY, JORIS, BELY.

GEERTRUY.
Wél nou, zél 't eind'lijk eens gelukken
Jou rechten onbeschaamden bloed?
Is dat uit blyven? dit zyn weêr jou ouwe nukken,
Dit gaat al weêr op de oude voet;
Maar, wacht ik zé 't je weêr betaalen.

JORIS.
Wel hadje niet belast dat ik Kozyn moest haalen.

GEERTRUY.
Wel ja ik, Jakhals, maar was dat twê uuren wérk,
En langer?

JORIS.
Na dat ik 'et mérk
Zoek jy weêr reeden om te kyven.

GEERTRUY.
Wat hoef je zo lang uit te blyven?
Je weet wél dat men Man van huis moet, én hy staat

Op heete koolen, 't word vast laat,
En eer hy gaat moet hy Kozyn noodzaaklyk spreeken
Maar, wacht ik leer nou al je streeken
Ik zél die potzen weêr gedenken.

JORIS.
Wél, je ziet
Ik héb geloopen dat ik swiet,
En kan noch pas men adem haalen,
Nóch kyfje; maar 't is wel, ik zeltje eens' weêr betaalen

GEERTRUY.
Wat zegje?

JORIS.
Niet; 'k spreek niet een woord

GEERTRUY.
Ontkén je dat ik zélver héb gehoort,
En durf je nóch in 't heim'lyk morren?

JORIS.
Ik zeg niet aârs als van je knorren,
Dat dat schier onverdraaglijk is.

GEERTRUY.
Ei! kyk dien vlégel, hy heeft nóch gelyk na 'k gis,
Jou réchten, druiloor, 'k zou voor jou dan moeten swijgen?
Ik zou het nä myn zin niet krygen?
Wél, wél, ik zél men haast ontslaan van zulk een kruis;
Men man die gaat nu juist van huis,
Maar wacht, als hy is weêr gekomen,
Dan zél je eerst van de drommel droomen.

Derde tooneel.

JORIS, BELY.

JORIS.
AL weêr kwaad water! wel de moord!
Het is zen leeven niet gehoord,
Ze raad, én tiert, én dreigtme zonder reeden.

BELJE.
Nou, nou, ontstélje daar niet om vaar, weest te vreeden,
Je weet 't is Juffrouws haastigheid.

JORIS.
Is 't Juffrouws haastigheid? wél zéker, schoon bescheid,
Men zou de drommel zo niet plaagen;
Dit ky ven duurt vast alle daagen;
Maar élk een drommel heeft zen maand; ik zei 't 'er weêr
Vergelden, die schynheilig; ja, ik zweer.
Dat ik hier in men woord zél houwen,
Al zou 't men ook daar na nóch honderdmaal berouwen.

BELY.
Wél, Ioris, zég wat wouje doen?

JORIS.
Wat raakt 'et jou!

BELY.
Is dat fatzoen
Zo laelyk op een ménsch te graauwen?
Ie kund wel spreeken zonder snaauwen.

JORIS.
Weest maar te vreên, 'k zél 't heur betaalen, én misschien zél jy het in het kort wél zien.

BELY.
Nou niet te haastig Vaâr je zélt nóch wél bedaaren.

JORIS.
Ia, ja, ik zél het heel wél klaaren.

BELY.
Ik ga, daar komt Sinjeur met Iuffrouw aan.

Vierde tooneel.

GEERTRUI, FILIBERT, IORIS.

GEERTRUY.
Daar staat hy, Hartje, wilt 'em nu ter deeg bekyven.

FILIBERT.
Wel Joris, schaamje datje zo lang uit durft blyven,
Waar komje nou zo laat van daan?

JORIS.
Sinjeur, Kozyn was uit, én 'k héb bylo geloopen
Om hém te zoeken, in hét Heerelogemént,
De Graaf, het Hof, de Zon, en waar hy is beként,
Dat men het sweet heeft by het Lichchaam neêr gedroopen,
Op 't lést vernam ik dat hy in de brakke grond
By vrienden was, én 'k dorst niet gaan voor ik hem vond,
Toen hy men boodschap had vernoomen,
Beloofde hy aanstonds hier te komen,
Toen bén ik straks na huis gegaan.

FILIBERT.
Wél, wél, je hébt je zaak heel wyzelyk gedaan,
Kom, maakje vaardig, én wilt alles wél bestéllen,
Je zéltmen op de reis verzéllen.

GEERTRUI, *van ter zyden*.
Dat 's goed, dit slaagt me na men zin.

FILIBERT.
Laat zien ereis daar schietme iet in,
Ik héb op Rotterdam geschreeven,
Loop kopieer de brief, en kom dan weêr.

JORIS.
Ik zél.

FILIBERT.
Loop ras, en doe je dingen wél.

Vyfde tooneel.

FILIBERT, GEERTRUI.

FILIBERT.
Wél, Hartjelief, wél twéde leeven,
Hoe staaje zo bedrukt?

GEERTRUY.
Je wilt me dan begeeven?
Je reis die slaat dan t'avond vast?

FILIBERT.
Je weet wél dat ik moet.

GEERTRUY.
Wat is het ook een last
Neu juist te reizen by de Winter, konje blyven:

FILIBERT.
Myn Troosje lief, dat kan niet zyn.

GEERTRUY.
Kan jy 't niet schryven?

FILIBERT.
O neen! 'k moet zélver zien hoe dat men zaaken staan.

GEERTRUY.
Ey! Laat 'er iemand anders gaan.

FILIBERT.
Dat kan niet weezen, 'k moet de Koopliên zélver spreeken.

GEERTRUY.
Je hébt te Leiden eerst geweest voor drie vier weeken,
En in den Haag.

FILIBERT.
Dat 's waar, maar 'k kryg daarom geen géld;
'k Word ieder post vast uitgestéld.

Van dag tót dag, én 'k moet ook géld betaalen

GEERTRUY.
Dat kunje by Kozyn wél haalen.

FILIBERT.
Dit is reeds by my in 't verschót
Vier duizend gulden, én hy wilder geen genót
Van trékken, 'k héb hém nu ontboden,
Om dat ik nóch wat kasgéld héb van nooden,
Dat morgen vroeg betaalt moet zyn;
Zo dat ik gaan moet om men géld ook in te krygen.

GEERTRUY.
Men hart is zo benaauwd, och! och! Na alle schyn
Zie ik je niet gezond weêrom.

FILIBERT.
Ey! Wilt dat swygen;
Wat, ik héb meêr van huis geweest,
Maar nimmer was je zo bevreest.

GEERTRUY.
Dat loof ik wél, zo naar te droomen,
Gewis my zal iet overkomen,
En raakten ik jou kwyt, zie daar ik stierf van rouw.

FILIBERT.
Waar is in Amsterdam zo deugdelyk een Vrouw?
Dat is eerst liefde! och! kon het weezen,
Ik lietme waarelyk beleezen.
Maar, weest te vreeden, Lief, je zietme haast weêr om.

GEERTRUY.
Och! heeten ikje al wéllekom,
Dat zou men droevig hart verlichte.

Sesde tooneel.

VOLKERT, FILIBERT, GEERTRUY.

VOLKERT.
Goe'n avond, Neef, goe'n avond, Nichte,
Kozyn, die gaat van huis gelyk ik héb gehoort?

FILIBERT.
Ja, voor het sluiten van de poort,
Ga ik op Haarlem, én dan mórgen
Op Leyden, en den Haag, maar, Neef, eer dat ik ga
Héb ik een béde, ót gy my woud verzórgen
Mét eenig kasgeld, want ik zal, zo dra
Ik weêrkom, alles mét 't résteerend wédergeeven,
'k Héb al men bankgéld van de mórgen afgeschreeven.

VOLKERT.
Zeer gaaren, zég maar hoe veel geld 'er nóch ontbreekt.

FILIBERT.
Een zakje dukatons.

VOLKERT.
Wél, 't zél der morgen weezen,
Begeerje iet meêr, je kunt hét krygen alsje spreekt.

FILIBERT.
Neen, Neef, ik dankje.

VOLKERT.
Wilt niet vreezen,
Spreek onbeschroomt.

FILIBERT.
Neen, Neef, ik dankje, 't is zo wél,
'k Zél aan men Vrouw het hand-schrift geeven,

Waar in ik zoveel schuld bekén, hét is by leeven óf stérven.

VOLKERT.
't Hoeft niet.

FILIBERT.
Al, ik kom straks weêr, ik zél
't Gaan schryven, stél terwyl men Vrouwje wat te vreden,
Zy is mistroostig door een droom, én heel belâan
Mét vrees, nu ik van huis moet gaan.

VOLKERT.
Myn Heer, dat is niet buiten reeden,
Zy heeft u lief.

FILIBERT.
Daar heb ik blyken van gezieu,
Zy mind my krachtig.

GEERTRUY.
Ja, misschien.

Sevende tooneel.

VOLKERT, GEERTRUY.

VOLKERT.
Wél, Nicht, dit slaagt na wénsch.

GEERTRUY.
Niet waar, maar 't bést van allen,
Zyn knecht gaat meê, en 'k bén verzékert van myn Meid,
Die trouw blyft door uw mildigheid,
Kan ooit de zaak wel béter vallen?
Men man die heb ik door myn vleijen gantsch verstrikt,
Hy zou my voorstaan, schoon dat alles wierd verklikt,
Myn zedigheid heeft hem alle achterdocht benoomen;

Ik veinsde my bedroefd, maar kan me niet betoomen.
Van vreugd, nu hy van huis gaat.

VOLKERT.
Spreek wat zacht.

GEERTRUY.
Hy is op u gantsch niet verdacht,
Gy zyt zyn Vriend.

VOLKERT.
Dat 's waar, maar de uwe nóch veel meerder.

GEERTRUY.
Wél, twyfelt gy?

VOLKERT.
O neen! 'k begeerder
Geen klaarder blyken van, ik zie die reets zo groot.

GEERTRUY.
Wél zonder u, Neef, was ik zéker liever dood;
Wat vreugd genoot ik in dit leeven,
Mocht ik zomtyd myn hart aan u niet overgeeven?
Maar 'k was geen kleentjen in de ly;
Toen Joris uit bleef, 'k dagt hy zal Kozyn niet vinden,
Die zit al by zyn goeije vrinden,
En denkt nu langer niet om my.

VOLKERT.
Om u niet denken, die mijn wéllust zyt, én leeven?
Ey! zie my daar voor tóch niet aan;
Gy weet wél wat ik heb om uwent wil gedaan,
En dat ik u nooit zal begeeven;
Had ik gweeten dat uw Man van huis zou gaan,
Ik had gevloogen om te passen op uw wénken;
Maar wie zou dit van daag juist dénken?

GEERTRUY.
Ik had het zélver niet gedacht.

VOLKERT.
Gy zult my de eer van uw gezelschap dan vergunnen,

En my verzéllen déze nacht?

GEERTRUY.
Wél, twyfelt gy? zou ik iet béters wénschen kannen?
Maak maar de toestél reed, zég Kniertje dat ze niet
'T geen ons vermaaken kan ontziet,
'K heb lust om uit de band te springen,
Ik moet tóch als men Man in huis is my bedwingen,
Nu wil ik uit de borst mét u eens vrolyk zyn.

VOLKERT.
Wat bén ik u verplicht.

GEERTRUY.
Maar 't moetal mét een schyn
Van deugd geschieden, dóch men kan licht midd'len vinden,
Om de oogen van de Waereld te verblinden;
Voor my, myn slécht, én stemmig kleed,
Maakt dat geen ménsch van my iet dénken kan, óf weet.

VOLKERT.
Daar komt uw Man.

Achtste tooneel.

FILIBERT, VOLKERT, GEERTRUY, JORIS.

FILIBERT.
Kund gy myn Vrouwtjen overreeden
Heer, Vólkert? stélt ze 'er wat te vreeden?

VOLKERT.
Myn Heer, zo tamelyk, 't schynt datze uw byzyn niet
Wél missen kan, uw reis verwékt haar veel verdriet;
'T is wél een swakheid, maar zy mind u als haar leeven.

FILIBERT.
Ja zulk een Vrouw is ook aan ieder niet gegeeven.

VOLKERT.
Dat is de waarheid.

FILIBERT.
O! haar deugd
Is ongemeen, zy strékt een voorbeeld aan de jeugd.

VOLKERT.
Ik acht Neef in dat deel gelukkig.

FILIBERT.
Ay! zie, hoe staatze daar, hoe drukkig.

GEERTRUY.
Ik bid, Liéf, kweldme tóch nïet meêr.

FILIBERT.
Och! wat 's opréchte liefde teêr.
Nou, Engel, schrei niet of je maakt my ook bewoogen,
Je parst me traanen uit men oogen.

GEERTRUY.
Ja, ja, spót al mét myn verdriet.

FILIBERT.
Neen, Hartje, 'k doe dat zéker niet.

VOLKERT.
Nu, Neef, behouden reis, vaar wél, ik zal u morgen,
Als 't is gezégt, het géld bezórgen.

FILIBERT.
Wat blyf ik u daar voor verplicht.

VOLKERT.
Wél zou ik zo veel niet voor u doen, én voor Nicht.
Vaar wél, én goede nacht.

FILIBERT en GEERTRY.
Goê nacht, Neef.

Negende tooneel.

FILIBERT, GEERTRUY, JORIS.

FILIBERT.
Mét dat praaten
Verloopt de tyd, geef Neef dit brief je als hy hét géld
Hier mórgen vroeg in huis bestélt,
Je kunt het ook wel door een Kruijer laaten haalen;
Dan moetje die Sinjeur betaalen,
Daar ik dat goed van héb gekócht,
Dat gist'ren is in huis gebrógt;
Ik had hem uitgestélt tót mórgen
Ay! Hartje, wilt dan ook men reiszak. voort bezórgen
Laat Béletje de brief bestéllen.

Thiende tooneel.

FILIBERT, JORIS.

FILIBERT.
Joris, is
Nu alles vaardig? want het word al tyd na 'k gis.
Moet ik ook nóch aan iemand schryven?
Vergeet ik ook nóch iet?

JORIS.
Niet dat ik weet, maar gaat
Je reis nóch voort, Sinjeur?

FILIBERT.
Wél ja zé, wat een praat
Is dat, moet ik niet zien men schulden in te krygen?

JORIS.
Wél alsje moet, dan moet ik swygen,
Maar wist jy wat hier al geschied
Als jy van huis bént, Heer, je gingt van avond niet.

FILIBERT.
Wél wat geschiet 'er, spreek?

JORIS.
Ik durf 't je schier niet zéggen,
Hoe hier in huis de zaaken léggen,
Je zout me ook niet gelooven, maar zie daar
Ik sweer 't, al wat ik zég is waar,
Ik zél 't bewyzen, én zo ik blyv' in gebreeken
Jaag my dan voor een vagebond, een guit
Vry uit je huis, en geef me niet een enk'le duit
Van al men huur, nóch meêr, je meugt me vry deursteeken
Indien ik lieg.

FILIBERT.
Wel zég wat isser dan te doen?
Wat schort 'er? óch! men leeden beeven.

IORIS.
Sinjeur, iet dat je van je leeven,
In 't alderminst niet zoud vermôen.

FILIBERT.
Wat isser dan? spreek op!

JORIS.
Als ik 't je zou ontdékken,
Moest jy belooven, dat je niet, uit ongedult,
De gantsche zaak verbrodden zult
Mét raazen, want het zou jou meest tót nadeel strékken.

FILIBERT.
Wél dat beloov' ik; zég nu op wat dat 'er schort.

JORIS.
Wél hoor, Sinjeur! jou Vrouwtje word
Van Vólkert opgepast.

FILIBERT.
Wat wilje daar meê zéggen?

JORIS.
Niet; als dat hy gaat in jou plaats by Juffrouw léggen
Als jy van huis bént.

FILIBERT.

Wat! speelt dan men Vrouw de hoer?
Wat zégje, Joris!

JORIS.

'T is geen loogen,
Sinjeur, ik héb 'er zélf al twé dry maal verspied,
En 'k zélt je zien doen veur jou oogen,
Geloof men zéggen eerder niet.

FILIBERT.

Ach! houw me vast, ik stérf; wie zou dat toevertrouwen,
Aan zulk een Spiegel aller vrouwen?
Maar word ik dol? geloof ik dat
Men Vrouw heur eer zo vuil beklad,
Op 't zéggen van een guit, die door zyn snoode streeken,
Heur zoekt de kroon van 't hoofd te spreeken?

JORIS.

Sinjeur, denk wat je zégt, én doet,
Ik spreek de waarheid.

FILIBERT.

O! gants bloed,
Hou jy't nóch staande, schélm? Ik zég je hébt geloogen.

JORIS.

Ey! raas dóch niet, dénk om je woord,
Want zo je Vrouw maar 't minste hoord,
Dan is 't niet meêt in myn vermoogen,
Om jou het zélf te laaten zien.

FILIBERT.

Wél 't kan onmoogelyk geschiên,
Dat zy, die pas van my een oogenblik kan duuren,
Uitwérken zou die snoode kuuren.

IORIS.

Ja daer deur heeft ze jou verkloekt
Tót nu toe, én zo fraai gedoekt.

FILIBERT.

Wél wie zal dan iet toebetrouwen,
Op't vleijen, én geschrei van vrouwen?

Maar zégt eens, Joris, hoe je 't weet?

JORIS.
Wél hoor, Sinjeur, 'k héb lang geweeten, dat de waagen
In huis niet récht ging, én het is me zéker leet
Dat jou Kozyn doet hoorens draagén;
'k Beként, ik héb 'er na gegaan,
Als jy van huis waart, én vernoomen
Waar dat zy by malkander komen;
'T is in een sluiphuis, by een zéker Roffiaen,
En tót nóch meêr bewys dat ik niet bén bedrógen,
Dat alles waar is, én geen loogen,
Men Neef heeft zélf altyd voor heur gespeeld.

FILIBERT.
Is 't waar?

IORIS.
Ik zweer 't!

FILIBERT.
Je zweer 'et! wel, zie daar,
Ik zég 't je, maar mét waare woorden,
Indien het waarheid is zél ik de Hoer vermoorden;
Och! och! wat word ik ongerust,
Och! dit beneemt my al men lust;
Men Vrouw lichtvaardig; maar het kan niet moog'lyk weezen;
Zy lykt zo deugdig van gemoed,
Zo zédig, én wél opgevoed,
Ik laatme niet zo licht beleezen.

IORIS.
Wél hoor, veel woorden zyn om niet,
Sinjeur, maar zél jy 't niet gelooven als je 't ziet.

FILIBERT.
Wel ja.

IORIS.
Zét dan je misvertrouwen
Zo lang ter zyden, én geloof het geen ik zég,
Sinjeur, wanneerwe zyn op weg.

Zél ik de heek zaak gelyk het lyd ontvouwen
En wat van ons gedaan moet zyn,
Ik zel je ook in het breed dan zeggen,
Hoé wy het hooren aan te leggen.

FILIBERT.
Ja wel, de Duivel haal Kozyn;
Hy wil geen Intrést van zyn geld van my genieten,
Maar na dat jy men nou verhaalt,
Heeft hém men Vrouw wél ruim betaalt;
Ik wed'er meêr zyn die zo gaeren géld verschieten.

JORIS.
Swyg, daar komt Juffrouw.

Elfde tooneel.

GEERTRUY, FILIBERT, JORIS, BELY.

GEERTRUY.
Hartje lief,
Hier is je reiszak, hébje iet meerder ook te zéggen.
Ze is wel verrzien van al wat dient tot jou gerief
Ik mag ze hier vast neêr gaan leggen.

FILIBERT.
Neen, 't is zo wél; kom kryg men mantel, en men hoed.

GEERTRUY.
Kom voort, waar wacht hy nou zo lang na dezen bloed.

FILIBERT.
Zo, 't is zo wél.

GEERTRUY.
Myn twéde leeven,
Je gaat men eindelyk begeeven?

FILIBERT.
Ja, ja, weest maar te vreên,

GEERTRUY.
Ay reist tóch met gemak.

FILIBERT.
Ik zal. Hier, Joris, neem de zak.

GEERTRUY.
Vaar wél; ik moet dan eindlyk scheiden.
Ei! eens gekust, nóch eens.

FILIBERT.
Al wél, ei! weest te vreên.

GEERTRUY.
Reis doch voorzichtig mét je beiden.
En breek in 't keeren hals en been.

Twaalfde tooneel.

GEERTRUY, BELY.

GEERTRUY.
HOor, Bély, Vólkert Neef heeft my mét ernst gebéden,
Of ik hém wou vergasten, 'k hébt belooft,
En 't zél wat laat zyn eer ik 't huis kom, 'k héb ook héden
Veel swarigheden in men hoofd,
Zo door't vertrékken van men Man, als andre zaaken,
Die 'k wil vergeeten door 't gezélschap, ga, bestél
De Brief, en kom voort weêr, ik zél
Terwyl men zélven vaardig maaken.

Geertruy binnen.

BELT.
Wél, Juffrouw. Dit 's na wénsch, zy gaan weer zamen heen,
Dan héb ik mooy het huis alleen,
Dan kan ik onze Dirk weêr delikaat onthaalen,
Myn lieve Vryer, Juffrouw gaat
Te gast by Vólkert, nou 'k zél swijgen, maar dat staat
Ons schoon, hier zal geen ménsch na taalen.
Ook sny ik, want het doet men beurs in 't minst geen zeer,
Zacht bteeje riemen uit een ander man zen leer.

Einde van 't Eerste Bedryf.

Twede bedryf.

Eerste tooneel.

VOLKERT, AGATA, KNIERTJE.

VOLKERT.
Agaat, hoe komt gy weêr beneeden?
Wie hélpt men liefste dan verkleeden?

AGATA.
Myn Heer, uw liefste is al gereet,
Ik wou maar vraagen, óf men heer wél weet,
Dat Lichthart, die zo aanstonts is gekomen,
Twé vreemde speelliên nóch heeft mégenoomen.

VOLKERT.
Ja, Ja, laat Lichthart maar begaan,
Agaat, het mag 'er nu op staan.
Waar zyn de danssers? zyn de kleeren
Ook bóven? kunt gy 't voisje leeren?

AGATA.
'k Meen Ja, de kleeren zyn ook boven, alles is Gereed.

VOLKERT.
Wy zyn nu buiten vreezen?
Dies laat ons uit de borst eens lustig vrolyk weezen;
Haar man zit in de schuit, én droomt al na ik gis,
Hy zal nu onze vreugd niet stooren?
Laat ons dan onbekommert zyn;
Hoe vaart de kóst? hoe vaart de wyn?
Is alles al gereed? laat hooren?

KNIERTJE.
't Is alles wél verzórgt, stél maar je hart gerust;
Ik héb een kóst doen vaardig maaken,
Die 'k weet dat ongemeen zal smaaken.

VOLKERT.
Wél daar op eens mét smaak gekust.

KNIERTIE.
Sus, sus, men man zou 't zien.

VOLKERT.
Wat isser aan geleegen.
Zég, Kniertje? is je man jalours?

KNIERTJE.
Ja wél ter deegen.

VOLKERT.
Waar is hy?

KNIERTJE.
'k Had hem uitgestuurt,
Hier by de speellui in de buurt,
Maar zie, daar is hy zélf.

Tweede toneel.

VOLKERT, KRISTOFFEL, KNIERTJE, AGATA.

VOLKERT.
Ho, Kristoffórus, wonder
Wie geits?

KRISTOFFEL.
Her, Vólkert, noe! Hans donder!
Wie geits dem Hér, wie geits?

VOLKERT.
Al wél,

KRISTOFFEL.
A! Neem gemak.

VOLKERT.
Hebt gy uw boodschap al verricht?

KRISTOFFEL.
He! wélk ein snak!
't Is alles richtig, hei! laat ons man lustig weezen,
Nichs haab ik zegt breur, 't hart ist goet
Ond eerlich, man we zunt toe hoop von vleisch ond bloed.

VOLKERT.
Je bent een noob'le kwant, ik héb je altyd gépreezen.

KRISTOFFEL.
I zunt potzierlich!

VOLKERT.
Waarom niet?
Geen Mensch weet tóch wat hier geschied.

KNIERTJE.
Kristoffel, ei loop heen, de Tafel is al vaardig,
En spoel de glaazen; daar komt Juffrouw, Heer! hoe aardig
Is ze opgeschikt?

Derde toneel.

VOLKERT, GEERTRUY.

VOLKERT.
Myn Engelin!
Weest wélkom.

GEERTRUY.
Is 't zo na uw zin?

VOLKERT.
Bezonder, en wanneer 't kon weezen,
Ik wénschte wél, myn uitgeleezen,
U altyd zo gekleed te zien.

GEERTRUY.
Ja zo het zonder opspraak kost geschiên.
Maar is 't niet wél, dat ik uw oogen mag behaagen,
In zulk een aangenaame schyn,
En als ik by myn Man moet zyn,
Dat ik mag slechter kleed'ren draagen?
Voor hém is 't ommers wel, én goed genoeg, myn heer;
Want als ik mag by u verkeeren
Dan schort 'et immer aan geen toestél, óf aan kleéren.

VOLKERT.
Dat 's waar, maar beurde zulks wat meêr.

GEERTRUY.
Men moet zich na het geen niet anders zyn kan voegen;
Men heeft tóch nimmer zyn genoegen;
De vreugd, die al te veel genooten word, verveeld,
't Is 't lékkerst brókje dat men steelt.

VOLKERT.
't Is waar, én nu het zo moet weezen,
Is 't bést de korte tyd besteet.
De Tafel is byna gereet.
Ik bid zét u hier bymy neêr, myn uitgeleezen,
Gy hébt die plaats wel meêr bekleed.

GEERTRUY.
Ik zal, én stél voort alle zórgen,
En swarigheden uit tót morgen,
Men man zal onze vreugd nu niet
Verstooren, en 't geen 't oog niet ziet,
Kan 't hart niet deeren, hy is gierig,
Ik jong, én gaaren by de vreugd,
Als zynde in 't béste van myn jeugd,
Al schyn ik zédig, 't hart is swierig
Ik zie wel of men raapt, én schraapt,
En by een Man vol zórgen slaapt,
'T heest ook wat in, by goede vrinden
'T vernoegen van de jeugd te vinden.

VOLKERT.
'K bén bly, myn Engel, dat gy 't zo mét my vetstaat.

GEERTRUY.
Ik weet et wél dat men kwaalyk praat
Van Vrouwen, die van braave vrinden,
En van een eerelyk geslacht,
By and'ren méêr vermaak als by haar mannen vinden;
Ja 'k heb 'er zélf zomtyds veracht,
Maar 'k wist toen nóch niet wat het in had, een van beiden
Te kiezen, óf gebrék te lyden
Door al te teeder een gemoed,

Of dat men weelde kan in volle overvloed
Genieten, zonder achterdénken
Te geeven, óf zyn naam te krenken;
Ik zie wel, óf men zich al veel verbeeld van de eer,
De zoete tyd, die vast verby is, keert niet wéêr.

Vierde tooneel.

KNIERTJE, VOLKERT, GEERTRUY, KRISTOFFEL, AGATA.

KNIERTJE.
GEliefjes, zyt gy al gezeeten?
Zal ik ook wachten mét het eeten?
'T is alles vaardig.

VOLKERT.
Neen, is alle ding gereet
Zo maak maar dat men aanstonds eet.
Kristoffel, dit 's uw plaats, wilt u hier neder zetten.

KRISTOFFEL.
Der Hér értzy mich.

VOLKERT.
Nú, zit néêr,
En maak geen Komplimenten méêr,
Uw byzyn zal de vreugd vermeerd'ren, niet belétten.

Kniertje en Agata bréngen 't eeten.

KNIERTJE.
Geliefjes, wélkom.

VOLKERT.
Dat gebraad
Heeft goeje mines, zo! het lykt zeer delikaat.
Kom, Kniertje, zit hier néêr, dit zal uw plaats zyn.

KNIERTJE.
Vrinden,
Ik durf me dat niet onderwinden,
Ei! Ekskuzeer me.

VOLKERT.
'T moet zo zyn,
Agaat, kom schénk een Glas mét wyn,
En laat de Speelliên binnen kómen,
Wy moeten nu niet zitten ofwe droomen,
Muzyk, en Wyn verheugen 't hart.

GEERTRUY.
Dat 's waar, ik mag het ook byzonder gaaren hooren

VOLKERT.
Ik bréng 't u eens, myn uitverkoren.

GEERTRUY.
Héb dank, myn Heer.

KNIERTJE.
O jé! Wat zyn die Speullui swart.

Vyfde toneel.

FILIBERT, én JORIS, verkleed als Speelliên, VOLKERT, GEERTRUY, KRISTOFFEL, KNIERTJE, AGATA.

FILIBERT.
‘O Bloed! dit 's Volkért, én men wyf, dat wil ik sweeren,
Zy is het, maar in and're kléeren!
De duivel haal de looze hoer!
O Moord!

JORIS.
‘Ik bid, Sinjeur, ei! snoer
Je Mond, laat dich in 't minst niet blyken,
Wy moeten nu de kat zien uit de boom te kyken

FILIBERT.
Och! Joris houw men vast, 'k word as een stók zo styf;
Maar, zyn ze 't al? O ja! 't is Vólkert mét men wyf,
Wie drommel zou 't zo durven droomen?
Och! och! wat zél men overkomen?
De duivel vaar in dat Kozynschap.

JORIS.
Swyg dóch stil,
‘Dat bid ik, want ie hébt nou alles na je wil.

FILIBERT.
Wat! is 't men wil dan, dat men wyf en hoer zél weezen?

JORIS.
Neen, maar 'k wil zéggen, dat je 't zelf nou heb gezien,
Want anders mogt je 't nóch misschiên,
Gelyk als eerst, voor leugens vreezen.

FILIBERT.
Ja, 'k zie genoeg. Jou hoer! jou guit.

JORIS.
Wél swyg je niet, én voer je diergelyke woorden,
Zo is de heele zaak verbruid.

FILIBERT.
'K zél swygen, maar in huis zél ik de hoer vermoorden.
Och! Joris, wel hoe klópt men hart, Och! och! wat raad?

JORIS.
Maak hier maar dat je niet beként word door je praat.

VOLKERT.
'T za, Speelliên, zaag eens op. Kom laaten we eensjes klinken,
Kristoffel; Schoone, ik zal 't op uw gezondheid drinken.

GEERTRUY.
Héb dank, Neef.

VOLKERT.
Agata, zég dat
De Potzemaaker voort begint,

AGATA.
Men Heer, ik vat
De zin, 't zél voort geschiên.

VOLKERT.
Laat de andre nóch wat wachte.

Hier worden eenige Potzeryen, én danssen vertoond.

VOLKERT.
Wat dunkt u, Schoone, is dat niet aardig?

GEERTRUY.
Mét gedachten
Kan 't niet verbétert zyn, 't is zéker ongemeen.

VÓLKERT.
Dat zich de danssers ook verkleên.

AGATA.
Zy zyn al vaardig.

VOLKERT.
Wél, men laat ze voort beginnen.

Hier word een Ballét gedanst van vier of zes Perzoonen.

GEERTRUY.
Wél, Neef, hoe kenje 't zo verzinnen?

VOLKERT.
Nicht, zulk een toestel valt niet swaar

GEERTRUY.
Maar, is de Juffrouw die hier zingen zou, al klaar?

AGATA.
'k Meen ja, Mevrouw.

GEERTRUY.
'k Verlang om haar te hooren.

VOLKERT.
Ik bid, gebie, myn Uitverkooren.

Hier word gesongen.

KRISTOFFEL.
I dat geit hups, noe, noe, wie wollen auch eins springen,
Ond zingen; las ons lustig zyn,
Der Musik voegt wol by de wyn.

KNIERTJE.
Wel; Vaâr, verstae jy jou ook van die seuve saaken?

VOLKERT.

Ja, ja, laat hy hem meê vermaaken.

KRISTOFFEL.

Der Pompernik kel is aber hie,
Ich werd em nicht verlassen:
Wen ich dein Schoen braun ooglein zie
Erlieb ich aussermassen;
O lieb, o lieb, o lieb, ier doet mie 't harts zo weê;
Wen ich 's lyb vol gezouffen haab lig ich in roe, end vré.

Noe zund wie lustig.

VOLKERT.

Kan ik u noch meêr verlusten?

GEERTRUY.

Ik word al slaaprich.
Gy sult in myne armen rusten.

FILIBERT.

Moet ik dit hooren, en kan ik hier langer staan?
Men zou de drommel zo verraân,

VOLKERT.

Geef aan de Speelliên ook eens drinken,

KRISTOFFEL.

Her Vólkert, las ons auch eins klinken.

GEERTRUY.

Wel, op een kusjen aan weerzyden

VOLKERT.

'k Ben te vreên,

GEERTRUY.

'k Verdoe dat: want die kus die smaakt me ongemeen.

FILIBERT.

‘ô Heer! zie ik dit voor myn oogen?

JORIS.

Wat dunkje, heb ik nou geloogen?

FILIBERT.

Neen, Joris; och! 't is al te waar,
Maar, 'k zél die vuile hoer, die ranken duur betaalen,

Kom laet ons voort de Schouwt gaan haalen.

Zy loopen verbaast wég.

Zesde tooneel.

GEERTRUY, VOLKERT, KNIERTJE, KRISTOFFEL.

GEERTRUY.
WAt 's dit? hier is de baan niet klaar;
Wat schort de Speelliên?

VOLKERT.
Zyn ze dol, óf buiten zinnen?

GEERTRUY.
Och! 't valt me daar als loot op 't hart, na 'k merk,
Kozyn, is dit geen deeglyk werk.
We zyn verspied; wat raad? wat zullenwe beginnen?

Sevende tooneel.

AGATA, GEERTRUY, VÓLKERT, KNIERTJE, CRISTOEFFEL.

AGATA.
MEn Heer, én Juffrouw, och! wat héb je lui gedaan?
De Speelliên zyn kwaad wég gegaan;
Ze spraaken van de Schout te haalen,
De een zei, ik sweer ik zél die Hoer dat wéêr betaalen.

GEERTRUY.
Och! 't zél men man zyn, dat gaat vast;
Och! Neef wat raad? we zyn verrast,
We zyn hier laelijk in de val; 'k wil sweeren,
Dat hy ons in die Speelmans kleêren
Verspied heest; 'k twyselde al, maar, ach! nou is 't te laat,
Ik bén bedurven, ach! wat raad?

VOLKERT.
Ik sta verstélt; maar kom we moeten hen verkloeken,

Nu zy zo dom zyn; ras de kleren uit, en voort
Na huis, dan zyn zy licht te doeken,
Zo gy maar vast blyft by uw woord.

GEERTRUY.
Och! och! ik kan van schrik me zélven pas bedaaren.

VOLKERT.
Kom, niet te sém'len, kryg de kleêren, trek maar uit,
Want vondenze ons, zo was het heel procés verbruid.

GEERTRUY.
Wat zél men eind'lyk wédervaaren?
Dit is men droom.

KNIERTJE.
Hier zyn je kleêrén, trék maar aan,
Wat hoeft 'et juist zo nét te staan?
Wat zo! je kaper op.

GEERTRUY.
Men beenen staan en beeven.

VÓLKERT.
Als wy maar weg zyn, mag 't geen kwaad,
Dan isser gantsch niet aan bedreeven.

GEERTRUY.
'T is donker, én zo glad op straat.

VÓLKERT.
Dat mag geen kwaad, ik zal u aan uw huis verzéllen,
Ei! wilt u niet te veel ontstéllen.

GEERTRUY.
Kom, 't zal zo wél zyn. Nu, goé nacht;
Ik had dit voorval niet verwacht.

VÓLKERT.
Indien zy komen, kunt gy alles maar ontkénnen.

KNIERTJE.
Zo schoon; ey! lieve ga maar heen,
Begeerje ook een Lantaeren?

VÓLKERT.
Neen

Achtste tooneel.

KNIERTJE, KRISTOFFEL, AGATA.

KNIERTJE.
SUnt Vélten moet die Lichthart schennen,
Die guit heest ons die pots gespeelt,
En hier 'er Man in Speelmans kleêren
Gebracht, wie had em dit zen leeven zo verbeëld?
Maar 'k zél 'et hem wel weêr betaalen, wil ik sweeren.

AGATA.
Zo dra ze kwaamen had ik in 'er doen geen zin,
Ze gluipten zo.

KNIERTJE.
Dat 's waar, ze dorsten pas 'er oogen
Eens opstaan; wél ik bén nóch nooit zo valsch bedroogen.

KRISTOFFEL.
Des em der haan hak, noe!

AGATA.
Ik beelde me schier in
Datze onze taal niet kosten spreeken.

KRISTOFFEL.
Ich wol em hals ond beinen breeken
Dem Lichthart da! dien Schélm!

KNIERTJE.
Hoe waarje zo verblind
Dat jy 'er aannaamt?

KRISTOFFEL.
Noe! i snakken wie ein kind;
Kon ik die Nar? i zé! ik heb em von myn daagen
Nicht zeên, wat meug i dan zo vraagen,
Man by dem kranken, wen ik Lichthart zé, er zol
Mi saterfaction verschaffen, ob ich wol
Em eins der kraage, was verzétten.

KNIERTJE.
Laat ons op onze dingen létten,

Schik alles aan een zy, Agaat, daar bérg al 't goed.
Jy voort de tafel, niet te wachten,
Wy moeten heur die kans af winnen, met gedachten,
Die sakkereerse zót, die bloed,
Hy meent zen Vrouw hier nóch te vinden,
Maar dat zél mis zyn, én hy moet 'et liegen, dat
Zy hier geweest is, zo ik aârs de zaak récht vat.
Daar word geklopt.

Negende tooneel.

De Schout, Twee Dienaars, Filibert, Joris, Kniertje, Kristoffel, Agata.

Schout.
Goên avond, vrinden;
Kom, zég ons voort waar dat de Vrouw is van die Man.

Kniertje.
Zyn Vrouw, men Heer, wel daar heb ik geen kennis an.

Kristoffel.
O! Her Scholtétus!

Schout.
Dit ontkennen zal niet baaten,
Gy paait ons niet met schoon te praaten.
Zég waar zy is.

Kniertje.
Men Heer, je hebt gewis abuis,
Je bént hier in een onrécht huis.

Filibert.
Wat, in een onrécht huis? dat 's valschelyk geloogen,
Ik héb 'er mét men eigen oogen
Zo daad'lyk neffens hém verspied,
En Lichthart, maar nou isser niet
Je hebt 'er lichtlyk in een heim'lyk gat versteeken.

Kristoffel.
Was zaagt der Nar?

Filibert.
Ei, Mof, hou jy je smoel der uit.

Kristoffel.

Matsfuzel! hazenkopf.

KNIERTJE.
Stil Stoffel, wat beduid
Dit raazen, laat ik met 'er spreeken;
Wat zég je van die Man zen Vrouw?

SCHOUT.
'k Zég dat die Man zen Vrouw hier daadlyk heeft gezeeten,
Mét Sinjeur Vólkert, heur Kozyn;
En zo je niet wilt zéggen waar ze zyn,
Ik zel het évenwél wel weeten;
'T za, dienaars, doe gelyk ik héb belast.

KNIERTJE.
Men Heer,
Dit is gewélt; hélp! vrienden! buuren!
Men doet me in huis gewelt.

FILIBERT.
Ei! zie die kuuren.
Jou Séldremaliméntze Meer!
Durf jy men eigen Vrouw verzaaken?

KNIERTJE.
Wél, Jakhals! durf jy zeggen datze hier
Geweest is, dat jy 't waar kunt manken?

SCHOUT.
Sus, sus, waar toe zo veel getier?

FILIBERT.
Ja, Voddemoêr, dat durf ik zéggen,
Of mienje dat zo schoon te ontléggen,
Kom hier eens, Joris, heb ik niet
Mét jou, en Lichthart heur verfpiet,
En zaagen wy 't niet veur onze oogen?

JORIS.
Wél ja.

KNIERTJE.
'T is valschelyk geloogen.

FILIBERT.
Wat zégje?

KNIERTJE.
Dat je 't liegt, ik héb geen Ménsch gezien.

JORIS.
Wat drommel zél der nóch geschien?

KNIERTJE.
Wég vént, je bént niet by je zinnen,
Je raaskald; is jou Vrouw hier in men huis geweest?

FILIBERT.
Ja, Sloery, ja ze, dronken beest,
Ze was flus mét er Pól hier binnen;
Hier zatje, en braste, én waart wél louwter in je schik
Zie daar, hier héb jy lui gezéten
Al wil jy, Voddemoer, 't niet weeten,
Hier zatje in 't rond, terwyl dat ik,
En Joris, in de schyn van Speullui jou verrasten,
Terwyl je lui te zamen brasten.
Spreek, Joris, is 't niet waar? héb jy 't niet mé gezien?

JORIS.
'k Héb ommers ja gezeid.

KNIERTJE.
Je liegt 'et mét je twiên.
Ik héb geen mensch in huis vernoomen,
Je hébt voorzeeker léggen droomen,
Of eenig spook heeft jou de harzenen ontroert.

JORIS.
Wél 'k loof waarachtigh dat de Hoer nóch met ons boert.

1 DIENAAR.
Myn heer, wy hébben 't huis van boven tót beneeden
Doorzógt, maar niemant daar gevonden.

KNIERTJE.
Is dat reeden
Dat jy een mensch zo affronteert?

SCHOUT.
Hoe! Filibért, 'k loof datje ons scheert;
Gy zégt dat hier uw Vrouw in kostelyke kleêi en,
Zo straks heeft zitten banketteeren,
En nu ik kom is 't mis.

FILIBERT.

Men Heer, de drommel moet
Men haalen... O! ik drink van kwaadheid schier men bloed;
'k Weet dat ze hier is, én die Hoer heeft haar versteeken.
Maar kom, de zaak zél zélver spreeken,
Laat hier je dienaars, én laat ons dan zaamen gaan
Tót mynent, daar zél jy de waarheid wél verstaan;
'k Wil sweeren dat ze niet in huis is,
En dan is 't licht te zien, men Heer, hoe 't wérk niet pluis is.

SCHOUT.

Kom, gaan wy dan zo daad'lyk heen;
Blyft gy zo lang hier met u tweên.

2 DIENAAR.

Zeer wel, myn Heer.

FILIBERT.

Nou wil ik sweeren
Dat ik jou, Voddemoêr, dat liegen zél verleeren.

KNIERTJE.

Ei, Ioop, Jan gat, loop na de pomp,
Jou rechten uil, jou botten lomp.

KRISTOFFEL *zingt.*

Dat i voor hébt, werd die missen,
Doe bist auf don pok kel geschissen,
Noe, noe, noe, noe, noe!
Koekeldoe doe, doe, doe, doe, doe.

Einde van 't Twéde Bedryf.

t.o. 34

Derde bedryf.

Eerste tooneel.

DIRK, BELY.

DIRK.
Myn Bélitje, dacht ick nóch zo van pas te komen?
Zo lékker te eeten, én te drinken? Wie zou 't droomen?
Ik wou dat jou Sinjeur wat veel van huis most gaan.

BELY.
Ja wél dan zou het mét zyn zaaken heel slécht staan;
Zyn Vrouwtje buiten, ik hier binnen,
Verteerden meêr als hy kan winnen.

DIRK.
Wat raakt dat ons, als wy maar lékk're wyn,
En eeten hébben, O! dan kan men vrolyk zyn;
Wy hoeven niet te zórgen
Hoe 't word gewonnen, laat die zórgen, die 'er bór gen.

BELY.
Je hébt gelyk; ook is dat spreekwoord waar,
Een kwaade voórgang, maakt een kwaad gevolg.

DIRK.
Zie daar,
Dat 's leeg geveegt, daar moetje me eens een zoen op geeven.

BELY.
Geen ien, maar tien.

DIRK.
Wat zo, men twéde leeven.
Zie daar men hart springt op van vreugd.

BELY.

Wél waarom zou ik niet men jeugd
In vrolykheid besteeden,
Eer dat die is vergleeden?
Men juffrouw doet het wél, én die is noch getrouwt.

DIRK.

Dat 's waar, maar évenwél, wie zou het durven droomen,
Dat zulks zou in 'er harzens komen?
Voor my ik had 'et nooit op heur betrouwt.
Het lykt een vrouwmensch, stémmig, staatig,
En zédig, in 'er ommegang, niet praatig,
Ze is sléghjes in 'er kleeding, alle dag;
Als 't preckt, dis, is zy op de eerste slag
Van 't Klokkeluijen in de Kérk, om plaats te krygen,
Recht voor de Preekstoel, én zy heeft... maar laat ik swygen,
Der schuilt doch meerder als men weet,
Of dénken kan in 't stemmig kleed.
Men zégt de Drommel, als hy iemant wil bedriegen,
Of ons zoekt voor te liegen,
Dat hy hém in een Eng'le schyn vermaalt.

BELY.

Wel wie heeft jou die fraayigheid verhaald?

DIRK.

Hei! laat die viezevaazen vaaren,
Als wy 't maar beide béter klaaren
Dan mach 't geen kwaad. kom, noch ereis geveegt,
En 't glaasje tot de boom geleegt;
O bloed! die wyn maakt krommesinkken,
En évenwel word ik niet moê van drinken.

Hy Zingt.

Hei wie zou niet vrolyk weezen,
Ah hy by de lekk're wyn,
En zyn éngelin mag zyn?

BELY.
Daar word geklopt, och! och! dit brengt me in duizend vreezen!
Wat gaat me aan, wat raad! zo dit men Juffrouw is?

DIRK.
Nou, nou, Mallootje, waar toe die ontsteltenis?
'T zél iemand anders zyn.

BELY.
Wie klopt daar?

GEERTRUY *van binnen.*
Doe maar open,
Ik ben 't.

DIRK.
O bloed! waer zél ik loopen!
We zyn verspied, ei! Belitje, kom ras,
Versteekme in deze kleêrbén, óf die kas.

BELY.
Kruip in de Mantelkas.

DIRK.
Dat 's goed, maar 'k moest niet smooren.

BELY.
Neen, neen, belét, maar dat geen ménsch je daar kan hooren.
Als zy na béd is kom ik jou weêr by.
Hoe kryg ik alles aan een zy?

Twede tooneel.

GEERTRUY, VOLKERT, BELY, DIRK in de Kas.

GEERTRUY.
Wel, Bélitje, wat 's dit te zéggen,
Dat jy een mensch zo lang laat staan
Eer dat'er open word gedaan?

BELY.
De sleutel had ik achter laaten léggen.

GEERTRUY.
Loop, kryg men nachtgoed, och! 'k ben bly
Dat wy geraakt zyn uit de ly,
Vertrek nu, Neef, eer datze ons hier in huis betrappen

VOLKERT.
Ik zal. Maar op dat Bély niet zél klappen
Zél ik'er iet vereeren.

BELY.
Juffrouw, daar
Is 't Nachtgoed. Hoe is 't hooft zo swaar?
Je schynt ontstélt.

GEERTRUY.
Niet buiten reeden.

VOLKERT.
Hoor, Bélitje, dat goud vereer ik jou,
Blyf voort jou Juffrouw maar getrouw,
En swyg. Voorts alles wat je heeden
Mocht zien, én hooren, zég niet anders als dat Nicht,
Niet uit geweest is, 'k zal u altoos zyn verplicht
Indienje dit wél uit hélpt wérken.

BELY.
Je bént gesteurt na ik 't kan mérken.

VOLKERT,
Ja, Bélitje, dat 's waar.

BELY.
'T is me ook wél eer gebeurd.
Is 't anders niet; kom, wilt niet vreezen,
Ik zelje in alles hulpzaam weezen.

GEERTRUY.
Ja, maar men Man heeft ons gesteurt.

VOLKERT.
'T is waar, maar wat 's 'er aan bedreeven?
Had hy zo lang by ons gebleeven,
Tot dat 'er iemant stil was na de Schout gegaan,
Dan had hét slécht mét ons gestaan:
Maar tot ons groot geluk zynze alle wéggeloopen:
Toen zyn wy stil na huis gesloopen.

BELY.
Zo heeft Sinjeur je zélf verspiet?

GEERTRUY.
Ja; én wie zél hém licht ontgeeven dat hy ziet.

BELY.
Geen noot, we moeten 'er bedriegen,
En 't geen ze zaagen heeten liegen.
Kom ras, je nachtgoed aan, 't naaikussen by der hand,
Kom, al je kleêren an een kant,
Zo zienze van jou uitgaan 't minste téken.

GEERTRUY.
Daar word geklópt. ach! Neef, nou is'et werk verbrust.
Och! och! wat raad.

VOLKERT.
Zus, zus, weest niet al te ongerust.
Ik zélme in deze kas versteeken

BELY.
Daar is 't niet veilig, Heer, maar wilje zéker zyn
Kruip in die kleerbén; hier kan juffrouw zitten naaijen,

En, door die bezigheid, men Heer ontdraaijen
Dat zy is uitgeweest, én om meêr schyn
Te geeven dat wy zo laat wérken;
Zég dat hét linden morgen voort
Moet wéggaan met hét oop'nen van de poort,
Zo kan hy in hét minst niet mérken.

GEERTRUY.
Dat's wél bedacht; kruip in. Ga open nu de deur

Derde tooneel.

FILIBRET, JORIS, DE SCHOUT, GEERTRUY, BELY, DIRK in de Kas, VOLKERT in de Klêerbén.

BELY.
Hoe! benje niet van buis, Sinjeur?

FILIBERT.
Hoe duivel heb ik 't hier?

GEERTRUY.
Wel, hartje, wie dorst droomen,
Dat jy zo haast weêrom zoud komen?
Je reis gaat dan niet voort? Ik zie je weêr,
En voor onze afspraak? Maar wat 's dit? Wat maakt men Heer
De Schouwt in huis? of hébje een ongeluk gekreegen?
Wat hapert 'er? Ei! laat me niet verleegen!
Myn Heer, ei! zeg wat isser gaans!

SCHOUT.
Wel, Filibért, wat zal dit zyn? dit komt me Spaans
En zéldzaam voor! hoe! hebt gy my bedroogen
Met voordacht? En wat voor geloogen?

FILIBERT.
O Joris!

JORIS.
O Sinjeur! hier is hét wérk verbruid.

GEERTRUY.
Ei! zégme tóch, wat déze ontstéltenis beduid?
Wat isser gaans? gy swygt! Ach! 't gaat me aan de zinnen,
Hier schort iet, ach! wat zél ik arme vrouw beginnen?

SCHOUT.
Ja, Juffrouw, daar schort mêer als gy licht weet,
Uw Man beschuldigt u, én heeft my meê genoomen,
Om dat ik op het mat zou komen,
Mét hoerery; Ik meenden u verkleed,
Heel kóstelyk, gelyk hy my berichte,
Te vinden, maar 't was mis.

GEERTRUY.
Wie, my?

SCHOUT.
O Ja.

GEERTRUY.
Hoe! my?

SCHOUT.
O Ja, hier hélpt geen veinzery,
Ik zég 't gelyk hét is.

GEERTRUY.
Wat! durft hy my betichte
Mét hoerery?

SCHOUT.
O Ja, én dat hy déze nacht
U heeft gevonden, heel lichtvaardig in de kleêren,
Met Vólkert zitten bankétteren,
Tewyl ik mét myn dienaars héb gewacht
Tot Lichtharts, na de leus, om u te knippen,
Maar, 't schynt gy wist die dans te ontslippen;

Want komende, daar gy misschien
Geweest zyt, héb ik niet gezien,
Nóch niets gevonden, dies wy na uw huis toe keerde,
Gelyk uw Man begeerde,
Vermits hy toonen wou dat gy waart uitgegaan.

GEERTRUY.
Hoe héb ik 't! zoekje me te scheeren?
Heeft myn Man my in andre kleêren
Zien vrolyk weezen? hoe! ik kan dit niet verstaan.

FILIBERT.
Karonje! zie hoe kan ze'er houwen.

SCHOUT.
Voor my, ik durf 't u niet betrouwen.
Uw Man sweert echter, dat hy 't zelver heeft gezien.

GEERTRUY.
Ja wél, wat zél 'er nóch geschiên?
Wat zégje, Liefste, heb jy my te nacht gevonden
By Volkért Neef? heb ik mét hém myn trouw geschonden?

FILIBERT.
O Varken, vraagje nóch na 't geen je zelf wél weet?
Dat ik je niet den hals mach breeken is me leet.
Héb jy niet mét Kozyn gegeeten?
Of wilje 't nou niet weeten?
Men zong'er nóch Muzyk, je waart wel in je schik;
Maar weinich dóchtje toen, dat hy, én ik,
Je lui verspiede in Speelmans kleêren.

GEERTRUY.
Wél hartje, dat je valsch misleid bént, wil ik sweeren.
Ik bén niet uit geweest, maar héb mét onze Meid
Hier zitten naaijén,

FILIBERT.

Schoon bescheid!
Ei! zie, ze durft, met stoute kaaken,
Het geen de waarheid is verzaaken.

GEERTRUY.

Wel Man, ïs 't érnst? of wordje zót
En dol? maar, neen, dit lykt geen spót.
Wél zég, waar héb je my vernoomen?

FILIBERT.

Wél tot Kristoffels, voor den droes heen op 't nieuw wérk.

GEERTRUI.

Och! 't schortje in het hooft na 'k mérk,
Een spook, óf droom, heeft jou bedroogen;
Ik héb Kozyn niet voor men oogen
Gezien, én ook niet uit geweest,
Maar hier mét Bélitje gezeeten,
En al de gantsche tyd versleeten
Mét naaijen, want ik was bevreest
Voor 't vriezen, én dat dan men goed niet wég zou raaken.

BELY.

Sinjeur, dat is de waarheid, Vaâr.

FILIBERT.

Je liegt hét valschlyk, bei te gaâr.
Kom hier ik zélje dat verzaaken
Verleeren, Joris, héb jy niet
Mét my te nacht heur doen verspiet?
Spreek op, heb jy 'er niet by 't danssen, zingen
Zien vrolyk weezen, én by and're schoone dingen?

JORIS.

Wel ja, Sinjeur, na dat ik miên
Héb ik Mejuffiouw daar benéffens jou gezien.

GEERTRUY.

Na dat je meent! jou Guit, zo styf je dan zyn loogen
Op gissing? jy beticht jou eerelyke vrouw
Mét hoerery, én 't schénden van heur trouw
Ook op die voet?

FILIBERT.

Wél zyn men oogen
Dan koussen? 'k éb nóch goet gezicht,
En dat ik héb gezien ontstryd men my niet licht.

SCHOUT.

Kon u geen valsche schyn bedriegen?

FILIBERT.

Wel moet ik dan het geen ik zél gezien héb liegen?
Hoe zel 't hier lukken? Joris, spreek!
Je ziet in wat perkét ik steek.

JORIS.

Wat zél ik zéggen?

FILIBERT.

Wél de waarheid.

GEERTRUY.

Onbehouwen!
Jy durft jou eigen Vrouw mistrouwen?
Wat komtme al over? ach! wat raad?
Moord! Buuren! hélp! 'k word desperaat!
Men Man, myn eigen Man, wat gruwelyke zaaken!
Die zoekt me tót een hoer te maaken!
Och! help, 'k word zo benaauwt; ei my!

BELY.

Ze stérft! och vrienden, stame by.

SCHOUT.
Foei, Filibért, gy hoorde u in uw hart te schaamen,
'T stryd zéker tégen hét betaamen,
Dat gy uw eigen Vrouw beticht
Mét hoerery. Gy hébt my boven dat bericht,
Dat ik haar niet in huis zou vinden,
En nu ik kom, zit zy hier bézig mét hét linden,
En heeft, na 't zéggen van haar zélf, én van de meid
Niet uit geweest.

FILIBERT.
Wat Droes! bén ik dan zo misleid?
Och! Joris, ik begin te schroomen,
Och! och! wat zél men overkomen?
Zég, hébbenwe ook al wél gezien?

JORIS.
Ja wél, 'k mistrouw men eigen oogen
Zo wel als jy, we zyn misschien
Door 't flik'ren van de kaars bedroogen.

FILIBERT.
Maar, Joris, évenwél, hoe kan dat moog'lyk zyn?
Ik kon 'er immers aan 'er spreeken.

JORIS.
'T is waar, zy was 't na alle schyn,
Maar 't blykt we hebben mis gekeeken.

FILIBERT.
Dan is het Droom, of spookery.

BELY.
Ei! lieve Joris, sta me by,
Haal tóch wat eek, 'k begin te vreezen,
Dat dit haar laatste nacht zél weezen.

SCHOUT.
Voorwaar, 'k ben met de Vrouw begaan.

FILIBERT.

Och! och! ze stérft, wat gaat men aan?
Och Wyfje lief, wilt doch bedaaren,
Ik was te haastig uitgevaaren.

GEERTRUY.

Ei my! ik bén zo bang.

SCHOUT.

Mejuffrouw, neem gedult,
Uw Man beként alreets zyn schuld.

GEERTRUY.

Ach! zulke harde, én félle slaagen
Zyn voor een eérlyk gemoed, niet wél te draagen.
Dit gaat te vér. o smaad! o pyn!

SCHOUT.

Nu, wilt niet onverduldig zyn.
Kom, bid uw Vrouwtje datze uw misslag wil vergeeven;
Beloof haar ook, dat gy van al uw leeven,
Geen ontrouw zult op haar vermoên.

GEERTRUY.

Ik héb mét zyn belooven niet te doen.
Nu hy zulk kwaad van my durft spreeken,
Zél ik myn beenen nooit by hém weêr ondersteeken.

FILIBERT.

Genâ! myn Wyfje lief, genâ! ik bid bedaar;
Al wat ik flus gezégt héb is niet waar;
Vergeef 't me doch! ik zél na dézen
Altyd jou trouste voorspraak weezen;
Ach! héb tóch deernis mét je Man; ik was misleid
Door spook, of droom, récht uit gezeid.

GEERTRUY.

Die Guit dorst dit ook staande houwen!

JORIS.

Myn lieve Juffrouw, ei! genâ!

Ik houwje voor de kuischste, én eerlykste aller vrouwen;
Vergeestme, sprak ik je te na.

GEERTRUY.
Jy waart getuige, én zaagt my in die weidsche kleêren.

JORIS.
Ik droomden 't ook, dat wil ik sweeren.

GEERTRUY.
Foei! kan dat over jou gemoed,
Dat jy je vrouw op zulk een voet
Lichtvaardigheid zoekt op te dringen?
Foei! foei! 't zyn ongehoorde dingen.

FILIBERT.
Myn lieve Vrouw, ik bid vergeef hét. och! wat raad?
Och! och! ik héb het al te kwaad,
Men Heer, wat zél ik doen ten lésten?
Ik bid spreek jy een woord ten bésten.

SCHOUT.
Mejuffrouw, 'k bid, ei! weest te vreên.
Gy hoort reets hoe zy schuld bekénnen, mét hun tweên.

GEERTRUY.
Bekénje, dat je valschlyk hébt geloogen?

FILIBERT.
Ja, Wyfje lief, ik bén bedroogen,
Ik héb 't gedroomt.

JORIS.
Ik ook, zo waar ik leef.

GEERTRUY.
Wel, nu gy schuld beként, vergeef
Ik 't alles, maar gy zult hier daad'lyk sweeren,
Dat gy my op die wys' nooit weêr zult affronteeren,
Noch lasteren op kwaad vermoên.

FILIBERT.
Mét waare woorden, 'k zélje nimmer weêr misdoen.

GEERTRUY.
Ik bén voldaan; rys op.

FILIBERT.
Ik zélje voortaan houwen,
Voor de aldereerlykste, én deugdelykste aller vrouwen,
Kom, Bély, tap terstont een glas mét rinsche wyn,
We moeten op het goet succés van peis, de béker
Eens storten, want men heer heeft zéker
Niet weinig tót de zaak gedaan.

SCHOUT.
Dat is onnodig, 't word te laat, Heer, ik moet gaan.

FILIBERT.
Ik zélje niet onreed'lyks vérgen.
Kom wat gezeeten. Joris, hier,
Ga wilt men mantel in de mantelkas eens bérgen.

Vierde tooneel.

JORIS, DIRK uyt de Kas, en de Voorgaande van het Darde Tooneel.

JORIS.
Moord! help! een dief! een dief!

FILIBEET..
Wél waar toe dit getier?
Wat schortje, Joris?

JORIS.
Och? men leeden staan én beeven
Van schrik; hier zit een dief verschoolen.

FILIBERT.
Joris, waar?

JORIS.
Hier in de Mantelkas.

SCHOUT.
Wel, Vent! wat maakje daar?
Kom uit de kas, voort, voort.

DIRK.
Ik heb geen kwaad bedreeven,
Men Heer, ook ben ik dief, nóch schélm.

FILIBERT.
Hoe komje hier in,
Jou, Deugeniet? neen, neen, je hebt niet goeds
In 't zin.

DIRK.
Ik vry jou lui 'er meid, men Heer, én wyl jy heeden
Van huis gingt, had zy my gebéden,
(Terwyl jou Vrouwtje by een ander vast
De Nacht verslyten zou,) óf ik by haar te gast
Wou komen; 'k sloeg 't niet af, én wil hét ook wél weeten,
Dat ik hier lekker heb gegeeten,
En lustig toe gedronken, maar,
In 't midden van de vreugd vond ik de baan niet klaar.
Der wierd geklópt, én wy, die mét gedachten,
Zo haast geen onraad wachten,
Staan schielyk op, ik kruip in deze kas, om niet
Ontdékt te worden; zy doet ópen,
En vind daar, tegen al 'er hoopen,
Mejuffrouw, mét een Heer, die, om niet meê verspied
Te wordén, wyl ze voort, eer dat hy kost vertrékken.
Aanklopte, in déze bén met linden hém verstak.

GEERTRUY.
Wat zeid die leugenaar?

FILIBERT.
Waar bénje, Joris, strak
Haal uit de ben. Hier zél hem 't schélmstuk zélf ontdékken

JORIS ***Volkert uit de ben halende***
Ho! ho! Kozyn neef, heb ik jou daar?

FILIBERT.
Kom 'er uit,
Jou, eervergeete Fielt, jou, Guit!

GEERTRUY.
Wat zélme eind'lyk overkomen?

FILIBERT.
O Schelm! hoe zel ik my betoomen?
Wat létme dat ik my niet wreek,
En jou opstaande voet doorsteek?

SCHOUT.
Zacht, Heer.

VOLKERT.
Kozyn, ik bid.

FILIBERT.
Is dat Kozynen?

GEERTRUY.
Och! Man....

FILIBERT.
o Hoer! o Swyn, der Swynen!
Ontken nu, dat je straks my hébt misleid
Door jou geveinsde onnozelheid.

JORIS.
Ik wéd ze zél nou kleinder zingen.

SCHOUT.
Ik sta verstélt, myn Heer, wél dit zyn fraaije dingen,
En gy, Mejuffer, gy verstaat u op dit spél;
Gy doet uw dingen zeker wél.

FILIBERT.
Foei, dat ik my zo liet bedriegen!
Zy dorst my 't geen, ik zélf gezien had, heet en liegen;
Dit Schoontje dat wist nergens van.

GEERTRUY.
Myn lieve Man....

FILIBERT.
Myn lieve Man!
Myn vuile hoer, 'k begeér na dezen
Van jou zo niet genoemt te weezen.
Ik zél verzoeken, dat de Wét
Ons daad'lyk van malkander zét,
En dat jy in het Spinhuis, voor je leeven
Gebannen word, zo kan je, een goed éksempel geeven

GEERTRUY.
Och! Man, dénk om je eigen eer.

BELY, ***met een Roemer Wyn.***
Hier is ... maar, och! wat 's dit?

FILIBERT.
Kom hier jou, vuile Meer,
Jou Pry, die meê de hoerestreeken
Verstaat, én flus jou eerelyke Vrouw
Hielp liegen, répje, en pakje nou
Ten huize uit zonder tégenspreeken.

Tegen Dirk.

En jy, die 't kluwen hébt ontdékt,
Het welkje tot verschooning strekt,
Ga waarje wiit, én trouw, is 't jou behaagen,
Dit Staal, maar maak dat zy 'er leeve daagen,
Niet weêr kom onder myn gezicht.

BELY.
Ik ben geen Meer, geen Pry, nóch licht,
En sprak ik flus een woord ten bésten
Voor Juffrouw.....

FILIBERT.
Wél hoe zél 't ten léften
Noch gaan? 'k zég pakje daad'lyk voort,
En spreekme niet een énkel woord,
Of 'k laat je meê na 't Spinhuis leijen.

GEERTRUY.
Och! man, héb deernis mét men schreijen;
Dénk om myn eerelyk geslacht.

FILIBERT.
Foei! dat ik daar toe wierd gebragt,
En om vergiff'nis bad, die smaad is niet te dulden.

VOLKERT.
Ik bid, ei! hoor een woord, Kozyn, ik zél al je schulden
Kwyt-schélden, zo je uw Vrouw niet schénd, nóch my niet meld.

FILIBERT.
Wat schenkje me al 't verschoote géld?

VOLKERT.
Ja, zo gy alles wilt vergeeten, én vergeeven.

FILIBERT.
Ja maar ik wil met heur niet leeven.

VOLKERT.
Nu, nu, dat stél ik aan de tyd.

FILIBERT.
Je schéldme, als 't is gezegt, vier duizend gulden kwyt?

VOLKERT.
Ja; daar is 't handschrist.

FILIBERT het stukken scheurende.
Wel, 't zyn toch gedaane zaaken,
Die nimmer weêr zyn goed te maaken.
Je meugt voortaan dan zaamen gaan:
Kom, kom, hier nou niet lang te staan.
Ik zel me troosten dat ér meêr zo zyn bedroogen,
Maar kom me nóoit meêr onder de oogen.
Myn Heer, 'k vérzoek ook dat je 't hoerhuis ruineert,
Daar zy zo sluipend heeft verkeert.

SCHOUT.
Voor alles zal ik dat bezorgen.

GEERTRUY.
Laat ik hier blyven tót de morgen.

FILIBERT.
Geen oogenblik, ik wil dat gy terstont vertrékt,
Nu dat uw Schyndeugd is ontdékt.

U Y T.